

Het wordt hoog tijd dat de geschiedenis van ca. 350 jaar Nederlands koloniaal bewind in het voormalig Nederlands-Indië in het onderwijs wordt opgenomen.

Tekst en foto's: Rudi Sabandar

Zondag 27 augustus heb ik een bezoek gebracht aan het `Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum Bronbeek` in Arnhem. Het tehuis en museum herdenkt een bijzonder Indisch verleden. Het was een prachtige warme bijna tropische dag, passend bij de sfeer die op het terrein heerst met zijn mooi aangelegde parktuin, gebouwen en terrassen rondom het restaurant. De parktuin bevat ook diverse herdenkingsmonumenten o.a. aan de slachtoffers van de Birma spoorlijn, Pakan Baroe spoorlijn, Papua Nieuw Guinea, KNIL en de Japanse Vrouwenkampen in voormalig Nederlands-Indië.

Ik was door Henk Hovinga, auteur van de boeken `Eindstation Pakan Baroe` en `Op dood spoor` uitgenodigd om de herdenking bij te wonen van de slachtoffers van de Japanse Vrouwenkampen in het voormalig Nederlands-Indië, nu Indonesië. Hoewel deze herdenking een heel andere lading heeft dan de Molukse herdenkingen kreeg ik er meer over te weten door persoonlijk contact met de overlevenden en hun nabestaanden.

De belangstelling voor deze herdenking neemt de laatste jaren steeds meer toe bij de 3^e generatie. Het is ook deze generatie die de organisatie in handen heeft. Er waren ca. 400 personen aanwezig.

Bij de toespraken die er werden gehouden zag ik het allemaal denkbeeldig wat er zich in de

periode van 1941 tot en met 1945 in het voormalig koloniaal Nederlands-Indië heeft afgespeeld. Ik hoorde de verhalen van de nog in leven zijnde vrouwen die de Japanse vrouwenkamp hebben overleefd. Hun echtgenoten verbleven in de mannenkampen of moesten onder barre omstandigheden meewerken aan de aanleg van de Birma- of Pakan Baroe spoorlijn. Hierbij vielen ook Molukse slachtoffers. Ook de verhalen van de vrouwen die hun kinderjaren in de kampen doorbrachten kreeg ik te horen. Eén van hen, Martje Saveur, heeft er een boek over geschreven, `Het koffertje van mijn moeder` - Herinneringen aan Indië. Zij schreef dit boek als eerbetoon aan de moed en liefde van al de moeders die na de oorlog alleen verder moesten.

Mijn gedachten dwaalden tijdens de herdenkingsceremonie af naar de geschiedenis van onze ouders. De vaders die in dienst waren van het koloniale Koninklijk Nederlandsch Indisch Leger(KNIL) en de moeders die met de kinderen in de tangsi¹ verbleven. Het waren roerige tijden en er gebeurde heel veel in die periode.

Het is 75 jaar geleden dat Japan Nederlands-Indië binnenviel. Het begin van een tijd vol angst, dreiging en onzekerheid. De Japanse bezetting betekende een keerpunt in de geschiedenis en in het leven van vele mensen.

De Nederlandse kolonisten hadden het qua levensomstandigheden beter dan de autochtone bevolking en hadden ook de bevoorrechte baantjes. Ook in het KNIL bekleedden zij de hogere rangen. Zij werden door het Japanse leger, dat Indonesië van het Nederlandse koloniale bewind heeft bevrijd, in mannen-, vrouwen- en jongenskampen (vanaf 10 jaar) gestopt. Onze ouders werden door de Japanners als Indonesiërs beschouwd. Ondanks dat ze loyaal bleven aan het koninklijk huis mochten zij in de tangsi's blijven.

Door de verhalen van de vrouwen die de kampen hebben overleefd en de nabestaanden die ik op deze herdenking heb gesproken kwam ineens de volgende vragen bij mij op. Hoe hebben onze

ouders zich toen moeten voelen. Hoe hebben zij zich in die roerige tijden staande weten te houden in 1) hun loyaliteit aan het koninklijk huis en de Nederlandse koloniale gemeenschap en 2) de fanatieke Indonesische nationalist, die met steun van het Japanse keizerrijk onafhankelijk wilden worden van ca. 350 jaar koloniaal Nederlands bewind.

¹Tangsi = kazerne

Links:

<http://www.vrouwenkampen.nl/>

<https://www.defensie.nl/onderwerpen/bronbeek>

<http://www.indischherinneringscentrum.nl/>

<http://www.indischherinneringscentrum.nl/nieuws/onderzoek-weinig-aandacht-voor-de-oorlogen-in-nederlands-indie-en-indonesie-in-het>

<https://www.villamedia.nl/artikel/koninklijke-onderscheiding-ex-omroepjournalist-henk-hovinga>

Waren onze ouders gelukkig met deze situatie en hadden zij geen andere keus?

Uit een gesprek met een nabestaande van de derde generatie kreeg ik een verrassend verhaal te horen over haar ouders.

Nabestaande: “Mijn ouders vertelden ons dat de Molukse KNIL soldaten altijd voorop stonden om de Nederlandse kolonisten te verdedigen. Mijn ouders vertelden ook dat er veel meer aandacht moet worden besteed aan de geschiedenis over het voormalig Nederlands-Indië”.

Dit klonk mij bekend in de oren. Na deze informatieve en leerzame dag wordt het hoog tijd dat de geschiedenis van ca. 350 jaar Nederlands koloniaal bewind in het voormalig Nederlands-Indië in het onderwijs moet worden opgenomen. Geschiedenis is zo belangrijk want het heden en verleden is onlosmakelijk met elkaar verbonden. Op deze manier krijgt men ook meer begrip voor elkaars cultuur, normen en waarden.